

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiťke **H. H.**, rodenej H., narodenej X., zomrelej X., naposledy bytom v Š., vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 10 D 296/2004, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 30. januára 2008 sp. zn. 9 CoD 69/2007 a uzneseniu Okresného súdu Galanta z 30. apríla 2007 sp. zn. 10 D 296/2004, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** uznesenie Okresného súdu Galanta z 30. apríla 2007 čk. 10 D 296/2004-116 a uznesenie Krajského súdu v Trnave z 30. januára 2008 sp. zn. 9 CoD 69/2007 a vec vracia na ďalšie konanie Okresnému súdu v Galante.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Galanta uznesením z 30. apríla 2007 č. k. 10 D 296/2004-116 (Dnot 120/2004) určil všeobecnú cenu majetku poručiťky sumou 1 574 244,40 Sk, výšku dlhov sumou 30 266,50 Sk a čistú hodnotu dedičstva sumou 1 543 977,90 Sk. Súčasne potvrdil nadobudnutie dedičstva tak, že nehnuteľnosti v kat. území Š., evidované Správou katastra G., na LV č. X. parcely registra X., parc. č. X. záhrady o výmere X. m², parc. č. X. zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m², stavba s. č. X. na parcele č. X., rodinný dom v X.-ine, nehnuteľnosti v kat. území Š., evidované Správou katastra G. zapísané na LV č. X. parc. č. X. záhrady o výmere X. m², parc. č. X. zast. plochy a nádvoria o výmere X. m² v X.-

inách, stavba, rodinný dom s. č. X. postavený na parc. č. X. (na základe rozhodnutia o určení súpisného čísla z 26. 11. 2004, vydaného Obcou Š. pod č. X.) v X.-ine, vkladná knižka č. X., S. K.K., vedená v S., a. s., B., IČO: X., MsP G. s vkladom vo výške 363 672,40 Sk a dlh dedičstva (náklady spojené s pohrebom) nadobudli dedičia zo zákona : G. J. v X.-inách v pomere k predmetu dedičstva, H. G. v X.-inách v pomere k predmetu dedičstva, M. H. v X.-inách v pomere k predmetu dedičstva, J. O. v X.-ine v pomere k predmetu dedičstva, M. O. v X.-ine v pomere k predmetu dedičstva, Ľ. T. v X.-ine v pomere k predmetu dedičstva, M. T. v X.-ine v pomere k predmetu dedičstva, Z. Š. v X.-ine v pomere k predmetu dedičstva a D. H. v X.-ine v pomere k predmetu dedičstva. Notárovi JUDr. M. I. ako súdnemu komisárovi priznal odmenu vo výške 11 800 Sk, hotové výdavky vo výške 1 416 Sk, DPH 2 511,50 Sk, spolu 15 727,50 Sk, ktorú odmenu sú povinní zaplatiť nadobúdatelia dedičstva, každý vo výške 1 048,50 Sk do 7 dní od právoplatnosti uznesenia.

Krajský súd v Trnave uznesením z 30. januára 2008 sp. zn. 9 CoD 69/2007 na odvolanie dediča M. H. napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. V plnom rozsahu sa stotožnil s postupom prvostupňového súdu, ktorý sporné aktíva a pasíva nezaradil do dedičstva a obmedzil sa len na zistenie ich spornosti a pri výpočte čistej hodnoty dedičstva na ne neprihliadol s poukazom na ustanovenie § 175k ods. 3 O. s. p. Odvolanie Ľ. H. odmietol ako podané neoprávnenou osobou, pretože v danom konaní nie je účastníčkou ani zástupkyňou dediča nespôsobilého J. O.. Tento bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony a jeho opatrovníčkou bola ustanovená Ľ. H.. Keďže je manželkou jedného z dedičov (M. H.) bolo potrebné z dôvodu stretu záujmov (nespôsobilého dediča a jeho opatrovníčky) pre dané konanie ustanoviť nespôsobilému dedičovi kolízneho opatrovníka. Pokiaľ potom súd prvého stupňa (uznesenie z 27. 4. 2006) ustanovil za kolízneho opatrovníka starostu obce Š. V. J., postupoval správne. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania (§ 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

Proti uzneseniu krajského súdu a uzneseniu okresného súdu podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu Ľ. H., opatrovníčky nespôsobilého dediča J. O. s odôvodnením, že jej ako súdom ustanovenej opatrovníčke bola odňatá možnosť konať pred súdom. Súdy totiž po vyznačení právoplatnosti uznesenia z 27. 4. 2006 dňom 25. 5. 2006, ktorým bol ustanovený V. J. za kolízneho opatrovníka dedičovi J. O., konali len s takto ustanoveným zástupcom nespôsobilého napriek tomu, že uznesenie nenadobudlo právoplatnosť. To z dôvodu, že nebolo doručené všetkým účastníkom konania. Tým, že uznesenie nedoručil súd prvého stupňa Ľ. H., odňal jej ako zákonnej

zástupkyni nespôsobilého možnosť podať odvolanie proti tomuto rozhodnutiu a vyjadriť sa v mene nespôsobilého k dôvodom jeho vydania (či skutočne došlo k stretu záujmov medzi ňou a zastúpeným). Teda jej ako účastníčke konania znemožnil svojím postupom, ktorý odporuje Občianskemu súdnemu poriadku, uplatniť pred súdom jej procesné práva. Tiež postupom odvolacieho súdu tým, že odmietol jej odvolanie, jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, keďže ju nesprávne považoval za neoprávnenú osobu v dôsledku nesprávneho postupu prvostupňového súdu v rozpore s § 168 ods. 2 O. s. p. (nedoručenie uznesenia o ustanovení kolízneho opatrovníka všetkým účastníkom konania). Preto sa V. J. nemohol stať právoplatným osobitným zástupcom nespôsobilého v dedičskom konaní.

L. H. sa v plnom rozsahu stotožnila s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Dedičky H. G. a L. T. navrhli mimoriadne dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O. s. p.) na dovolacom súde v zákonom stanovenej lehote (§ 243g O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré môže napadnúť týmto opravným prostriedkom bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. zaoberal sa Najvyšší súd Slovenskej republiky otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. (t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde sa môže konanie začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). V mimoriadnom dovolaní nebola namietaná existencia niektorých z väd uvedených v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. a žiadna z nich nebola v konaní o mimoriadnom dovolaní zistená.

Podľa právneho názoru generálneho prokurátora Slovenskej republiky súdy oboch nižších stupňov odňali v danej dedičskej veci L. H. možnosť konať pred súdom.

Postupom súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým účastníkovi nebolo umožnené buď zúčastniť sa konania alebo realizovať ďalšie procesné práva, ktoré mu Občiansky poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. V zmysle uvedeného za postup súdu vedúci k odňatiu možnosti konať pred súdom treba považovať aj odmietnutie odvolania, ak pre takýto postup neboli splnené zákonné podmienky.

Z obsahu spisu vyplýva, že J. O., nar. X., jedného z dedičov poručiťky H. H. (vnuk), súd úplne pozbavil spôsobilosti na právne úkony (rozsudok Okresného súdu Galanta č. k. Nc951/00, právoplatný 1. 8. 2000), pričom upustil od doručenia súdneho rozhodnutia menovanému. Listinou o ustanovení opatrovníka (č. k. P 79/00) mu súd ustanovil podľa § 192 O. s. p. opatrovníčku L. H., ktorá dňa 22. 11. 2000 zložila sľub podľa § 180 O. s. p. Na pojednávaní v predmetnej dedičskej veci (19. 1. 2006) vzniesla právna zástupkyňa dedičky G. J. (JUDr. E. Z.) námietku o možnej kolízii záujmov medzi nespôsobilým dedičom J. O. a jeho zákonnou opatrovníčkou z dôvodu, že je manželkou dediča M. H.. Na základe tejto námietky súd prvého stupňa uznesením 27. 4. 2006 (čl. 72) ustanovil nespôsobilému dedičovi pre dané konanie kolízneho opatrovníka V. J., starostu obce Š. s tým, že je oprávnený ho zastupovať až do právoplatného skončenia dedičskej veci po poručiťke H. H.. Toto uznesenie doručil len kolíznemu opatrovníkovi (9. 5. 2006) a vyznačil jeho právoplatnosť dňom 25. 5. 2006. Na základe tohto uznesenia potom súdny komisár pokračoval v dedičskom konaní iba s kolíznym opatrovníkom v mene nespôsobilého, ktorého predvolával na pojednávania a ktorému boli doručované následné súdne rozhodnutia. A odvolanie podané zákonnou zástupkyňou nespôsobilého (L. H.) podané proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa odvolací súd odmietol (§ 218 ods. 1 písm. b/ O. s. p.).

Zastupovať iného nemôže ten, kto sám nie je spôsobilý na právny úkon, o ktorý ide, ani ten, záujmy ktorého sú v rozpore so záujmami zastúpeného. Ak dôjde k stretnutiu záujmov zákonného zástupcu so záujmami zastúpeného alebo k stretnutiu záujmov tých, ktorých zastupuje ten istý zákonný zástupca, ustanoví súd osobitného zástupcu (§ 22 ods. 2, § 30 Občianskeho zákonníka).

Uznesenie súd doručí účastníkom, ak je proti nemu odvolanie prípustné alebo ak je to pre vedenie konania potrebné alebo ak ide o uznesenie, ktorým sa účastníkom ukladá nejaká povinnosť (§ 168 ods. 2 O. s. p.).

Ak tento zákon neustanovuje inak, súd je viazaný uznesením, len čo ho vyhlási, ak nedošlo k vyhláseniu len čo bolo doručené, a ak netreba doručovať, len čo bolo vyhotovené (§ 170 ods. 1 O. s. p.).

Proti uzneseniu o ustanovení osobitného zástupcu je v zmysle § 201 O. s. p. s poukazom na ustanovenie § 202 O. s. p. prípustné odvolanie.

Keďže proti uzneseniu o ustanovení kolízneho opatrovníka je prípustné odvolanie, bolo v zmysle citovaného § 168 ods. 2 O. s. p. povinnosťou súdu doručiť uznesenie súdu prvého stupňa z 27. 4. 2006 o ustanovení osobitného zástupcu nespôsobilému dedičovi všetkým účastníkom dedičského konania, vrátane jeho zákonnej zástupkyni, čo sa nestalo. Preto ani nemohlo nadobudnúť právoplatnosť a súčasne záväznosť, v dôsledku ktorej skutočnosti nevzniklo V. J. právo (ani povinnosť) zastupovať nespôsobilého dediča v predmetnej dedičskej veci v zmysle tohto uznesenia.

Na základe uvedeného možno dospieť k záveru, že postupom súdu prvého stupňa a následne aj krajského súdu, ktorý odmietol odvolanie Ľ. H., ako súdom ustanovenej opatrovníčky spôsobilosti na právne úkony zbaveného J. O., jej bola odňatá možnosť konať pred súdom po 25. 5. 2006 (vyznačenie právoplatnosti uznesenia o ustanovení kolízneho opatrovníka) a zastupovať záujmy nespôsobilého. Preto generálny prokurátor Slovenskej republiky dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ O. s. p, keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie krajského súdu ako aj okresného súdu v zmysle § 243b ods. 3 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. októbra 2009

JUDr. Martin Vladik, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Emília Kišacová